

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

KUZU VE DİĞERLERİ- TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no:44000/98)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

10 Ocak 2006

İşbu karar AIHS'nin 44§2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli bazı düzeltmelere tabi olabilir.

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan ve (44000/98) başvuru no'lu davanın nedeni bu ülke vatandaşı olan Hasan Kuzu, Orhan Kuzu, Mehmet Türkmen, Lütfi İhsan Pan, Mustafa Yatır, Ali Yatır, Duran Kılıç, Duran Yatır, Kasım Necati Yatır, Mehmet Yatır, Sami Kuş, Emine Kuzu, Fatma Dözel, Gülhan Yatır Bilici, Gümüş Sağır, Hasibe Kuzu, Ayşe Yatır, Ayser Köse, Döndü Aykara, Hatice Dursun, Nuraniye Bilici, Meryem Bilici, Meryem Dursun, Ayhan Yıldız, Raziye Melcik'in ve Fatma Akgül ile Hatice Yatır'ın hak sahiplerinin (başvuranlar) Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na 1 Temmuz 1998 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin eski 25. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvurdur.

Başvuranlar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde Mersin Barosu avukatlarından Özgül Sözer tarafından temsil edilmektedirler.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

1993 tarihinde, T.C. Karayolları Genel Müdürlüğü (İdare) başvuranlara ait olan ve Mersin'de bulunan taşınmazı kamulaştırmıştır.

İdare tarafından belirlenen kamulaştırma bedelleri, mülkün devredildiği tarihte başvuranlara ödenmiştir. Ödenen tutar üzerinde anlaşmazlık doğunca başvuranlar Mersin Asliye Hukuk Mahkemesi'ne kamulaştırma bedellerinin artırılması talebiyle başvuruda bulunmuşlardır.

Mersin Asliye Hukuk Mahkemesi, başvuranları haklı bularak İdare tarafından başvuranlara, mülkün devir tarihinden itibaren işlemek üzere yıllık %30 gecikme faiziyle birlikte ek kamulaştırma bedellerinin ödenmesine karar vermiştir. Kararlar Yargıtay tarafından onanmış ve kesinleşmiştir.

Karayolları Genel Müdürlüğü, nihai kararlardan yaklaşık dört sene sonra ek kamulaştırma bedellerini başvuranlara ödemiştir.

Ayrıntılı bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

BAŞVURANLARIN ADI	EK KAMULAŞTIRMA BEDELİ (eski Türk Lirası)	GEÇİKME FAİZİ HESAP BAŞLANGIÇ TARİHİ	YARGITAY KARAR TARİHİ	ÖDEME TARİHİ	ÖDEME MİKTARI
Hasan Kuzu	258.069.270	22.06.1993	01.03.1994	19.01.1998	670.106.000
Orhan Kuzu	584.721.000	20.04.1993	28.04.1994	19.01.1998	1478.861.000
Mehmet Türkmen	113.283.000	07.07.1993	28.04.1994	19.01.1998	279.804.000
Nuraniye Bilici	346.790.000	29.06.1993	30.05.1994	19.01.1998	832.492.000
Lütfi İhsan Pan	642.592.000	20.04.1993	27.10.1994	19.01.1998	1.605.315.000
Fatma Akgül Ali Yatır Ayhan Yıldız Ayşe yatır Ayser Köse Döndü Aykara Duran Kılıç Duran Yatır Emine Kuzu	1.404.000.000	05.08.1993	14.09.1995	19.01.1998	3.436.046.000

Fatma Dözel Gülhan Yatır Bilici Gümüş Sağır Hasibe Kuzu Hatice Dursun Hatice Yatır Kasım Necati Yatır Mehmet Yatır Meryem Bilici Meryem Dursun Mustafa Yatır Razşye Melcik Sami Kuş					
---	--	--	--	--	--

Fatma Akgül 2 Mayıs 1999 tarihinde, Hatice Yatır ise 6 Nisan 2004 tarihinde ölmüştür. Başvuranın mirasçılarının davayı devam ettirme yönündeki isteklerini Özgül Sözer 9 Mayıs 2005 tarihinde AİHM'ye iletmıştır.

HUKUK AÇISINDAN

I. 1 NO'LU EK PROTOKOLÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, Türkiye'deki yüksek enflasyon oranına göre yetersiz olan gecikme faiziyle beraber, ek kamulaştırma bedelinin ödenmesinde geç kalınması nedeniyle değer kaybettiğinden şikayetçi olmakta ve bu itibarla 1 No'lu Ek Protokolü'nün 1. maddesine atıfta bulunmaktadır.

A. Kabuledilebilirlik

AİHM, içtihatlarından doğan kriterler ışığında (Bkz., özellikle *Akkuş*, adigeçen karar) ve elindeki mevcut unsurların tümünü gözönüne alarak, başvurunun esastan incelenmesi gerektiği kanaatine varmıştır. AİHM başvuruda hiçbir kabuledilemezlik gerekçesi ile karşılaşılmadığını tespit etmiştir. Hükümet, başvuran Ayşe Yatır'ın arazisini 4 Temmuz 1970 tarihinde sattığını ve bu nedenle başvuran sıfatı taşıyamacağını görüşlerinde belirtmiştir. Bununla birlikte bu argüman, dosyada yer alan herhangi bir belge ile desteklenmediği sürece bir sonuca götürmemektedir.

B. Esas Hakkında

AİHM daha önce bu davaninkine benzer soruları gündeme getiren başka davalar da incelemiş ve I No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır (Bkz., *Akkuş*, adigeçen karar, s. 1310, §§ 30-31 ve *Aka*, adigeçen karar, s. 2682, §§ 50-51).

AİHM mevcut davayı incelemiş ve Hükümet'in davayı farklı şekilde sonuçlandırarak hiçbir tespit ve delil sunmadığı kanaatine varmıştır. Ulusal mahkemelerin kararına göre kamulaştırmayı yapan idare tarafından başvurana verilmesi gereken ek tazminatın ödenmesindeki gecikme, başvuranı, mülkünün kamulaştırılmasına ilaveten ayrı bir zarara daha sokmuştur. Söz konusu davanın toplam fiili süresi ile ikiye katlanan bu gecikme, AİHM'yi, başvuranın genel yararın gerektirdikleri ile mülkiyet hakkına saygının korunması arasında hüküm sürmesi gereken adil dengeyi bozan alışılmışın dışında ve ölçsüz bir yüke katlanmak zorunda kaldığı yönünde düşünmeye sevk etmektedir.

Sonuç olarak AİHM, I No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

III. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Maddi ve Manevi Tazminat

Başvuranlar toplam 93.736 Amerikan Doları, yaklaşık 80.030 Euro değerinde maddi zarara uğradıklarını iddia etmektedirler.

Hükümet, bu taleplerin aşırı olduğunu belirtmektedir. Başvuranlara her hangi bir tazminat ödenmesine karar verilmesi düşünülüyorsa, AİHM'den bu kararın başvuranların haksız bir şekilde zenginleşmesine neden olmaması gerektiği konusunu gözetmesini istemektedir.

Akkuş kararında uygulanan hesaplama yöntemi izlenerek (adıgeçen, s. 1311, §§ 35-36 ve 39) ve ilgili ekonomik veriler ışığında maddi tazminat olarak:

- Hasan Kuzu'ya 5.807 Euro;
- Orhan Kuzu'ya 17.577 Euro;
- Mehmet Türkmen'e 4.336 Euro;
- Nuraniye Bilici'ye 13.591 Euro;
- Lütfi İhsan Pan'a 18.255 Euro; ve
- Mustafa Yatır, Ali Yatır, Duran Kılıç, Duran Yatır, Kasım Necati Yatır, Mehmet Yatır, Sami Kuş, Emine Kuzu, Fatma Dözel, Gülhan Yatır Bilici, Gümüş Sağır, Hasibe Kuzu, Ayşe Yatır, Ayser Köse, Döndü Aykara, Hatice Dursun, Meryem Bilici, Meryem Dursun, Ayhan Yıldız ve Raziye Melcik'e ve Fatma Akgül ile Hatice Yatır'ın hak sahipleri'ne toplu olarak 20.463 Euro ödenmesine karar vermiştir.

Manevi tazminat hususunda ise AİHM, mevcut dava koşullarında, bir ihlalin varlığının tespitinin adil tazmin için başlı başına yeterli olduğuna kanaat getirmiştir.

B. Masraf ve Harcamalar

AİHM, başvuranlardan Hasan Kuzu, Orhan Kuzu, Mehmet Türkmen, Lütfi İhsan Pan ve Nuraniye Bilici'nin ne başvuru formunda ne de daha sonraki yargılamada masraf ve harcamalar adı altında herhangi bir talepte bulunmadıklarını not etmektedir. Diğer başvuranlar ise, AİHM nezdindeki masraf ve harcamaların karşılanmasını yalnızca başvuru formunda talep etmişlerdir.

AİHM, AİHS'nin 41. maddesi açısından, ancak gerçekten yapılan ve makul bir miktardaki masraf ve harcamaların geri ödenebileceğini hatırlatır (*Nikolova-Bulgaristan*[GC], n° 31195/96, § 79, CEDH 1999-II, ve *Jecius-Litvanya*, no: 34578/97, § 112, CEDH 2000-IX). Başvuranların istekleri belgelerle desteklenmediyse de AİHM başvuranların Strazburg'da ve ulusal mercilerde temsil edilmek üzere bir takım masraflar yapmış olabileceklerini düşünmektedir. İç Tüzüğü'nün 60 § 3 maddesi uyarınca, ilgili başvuranlara toplu olarak Mustafa Yatır, Ali Yatır, Duran Kılıç, Duran Yatır, Kasım Necati Yatır, Mehmet Yatır, Sami Kuş, Emine Kuzu, Fatma Dözel, Gülhan Yatır Bilici, Gümüş Sağır, Hasibe Kuzu, Ayşe Yatır,

Ayser Köse, Döndü Aykara, Hatice Dursun, Meryem Bilici, Meryem Dursun, Ayhan Yıldız ve Raziye Melcik ile Fatma Akgül ile Hatice Yatır'ın hak sahiplerine, masraflarla birlikte 1.000 Euro ödenmesinin uygun olduğuna karar vermiştir.

C. Gecikme Faizi

AIHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AIHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabuledilebilir olduğuna*;
2. 1 No'lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. Manevi tazminatla ilgili olarak, mevcut kararının kendisinin adil tazmin için başlı başına *yeterli olduğuna*;

4. a) AIHS'nin 44§2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden YTL'ye çevrilmek üzere Savunmacı Hükümet tarafından başvuranlara:

i. Hasan Kuzu'ya 5.807 Euro (beş bin sekiz yüz yedi), Orhan Kuzu'ya 17.577 Euro (on yedi bin beş yüz yetmiş yedi), Mehmet Türkmen'e 4.336 Euro (dört bin üç yüz otuz altı), Nuraniye Bilici'ye 13.591 Euro (on üç bin beş yüz doksan bir), Lütfi İhsan Pan'a 18.255 Euro (on sekiz bin iki yüz elli beş) maddi tazminat *ödenmesine*;

ii. Mustafa Yatır, Ali Yatır, Duran Kılıç, Duran Yatır, Kasım Necati Yatır, Mehmet Yatır, Sami Kuş, Emine Kuzu, Fatma Dözel, Gülhan Yatır Bilici, Gümüş Sağır, Hasibe Kuzu, Ayşe Yatır, Ayser Köse, Döndü Aykara, Hatice Dursun, Meryem Bilici, Meryem Dursun, Ayhan Yıldız ve Raziye Melcik ile Fatma Akgül ile Hatice Yatır'ın hak sahiplerine, maddi tazminat için 20.463 Euro (yirmi bin dört yüz altmış üç), masraf ve harcamalar için 1.000 Euro *ödenmesine*;

b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;

5. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin reddine;

karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AIHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3 maddesine uygun olarak 10 Ocak 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.